

варних знаків частина «ЕНА» – це так званий «слабкий елемент» знака, що не може виконувати розрізнявальну функцію, а тому товарні знаки «ENAP» і «ЕНАМ» не є схожими до ступеня змішування. Таким чином, частина «ЕНА» в назвах лікарських засобів на основі еналаприлу та його похідних виконує роль стему, що покликаний допомагати фахівцям (лікарям і провізорам) орієнтуватися в розмаїтті сучасних лікарських засобів, які продовжують стрімко поповнюватися новими препаратами на основі як нових, так і добре відомих діючих речовин і їхніх комбінацій.

З огляду на специфіку та надзвичайну (життєву) важливість торгових назв лікарських засобів при проведенні судової експертизи слід застосовувати розширений підхід, а саме: при вирішенні питання про встановлення тотожності або схожості до ступеня змішування між досліджуваними торговельними марками (назвами лікарських засобів), крім фонетики, графіки та семантики слів (назв), треба досліджувати і їхню морфеміку та словотвір. Також при виконанні цього виду судових експертиз слід спиратися на законодавчі акти в галузі не тільки інтелектуальної власності, а й медицини.

О. В. Кузнецова, завідувач сектору Севастопольського відділення Харківського НДІСЕ,

О. В. Плохотний, завідувач Севастопольського відділення Харківського НДІСЕ

ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПИТАНЬ ВИКОРИСТАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

На прикладі проведеного експертного дослідження проаналізовано підходи до вирішення пограничних завдань, пов'язаних із визначенням об'єкта інтелектуальної власності та оподаткуванням діяльності підприємства, яке використовує цей об'єкт.

На прикладі проведеного експертного дослідження проаналізовані підходи до вирішення пограничних завдань, пов'язаних із визначенням об'єкта інтелектуальної власності та оподаткуванням діяльності підприємства, яке використовує цей об'єкт.

Питання про створення механізму правової охорони інтелектуальних продуктів активізувалися з моменту, коли вони стали товаром, тобто об'єктом економічного обігу. Як наслідок об'єкт інтелектуальної власності потрапив у сферу експертних досліджень.

На прикладі з експертної практики Севастопольського відділення Харківського НДІСЕ проаналізуємо підходи до розв'язання проблем, пов'язаних із визначенням об'єкта інтелектуальної власності

та оподаткуванням діяльності підприємства, яке використовує цей об'єкт.

Перед експертами ставилося завдання щодо встановлення обґрунтованості віднесення технологічних інструкцій з виробництва ігристих вин і «ноу-хау» до об'єктів авторського права та про правильність застосування податкового законодавства для сплати до бюджету належних сум податків. Для проведення дослідження надано технологічні інструкції із виробництва вин, розроблені в 1999 та 2001 рр. Виноробним заводом, а також розроблені у 2009 р. його генеральним директором зміни до них, погоджені й затверджені вищим органом, і свідоцтва про державну реєстрацію виняткової правомочності на винахід, видані у 2001 р. У цих свідоцтвах авторами винаходів указані Виноробний завод і група співавторів – працівників цього заводу. Тільки за однією технологічною інструкцією виняткову правомочність на винахід мав завод, в інших двох інструкціях правомочність зареєстрована за одним із співавторів – генеральним директором. Надалі й по першій технологічній інструкції на виробництво ігристого вина виняткова правомочність так само була перереєстрована на генерального директора.

Цивільним Кодексом УРСР¹, який діяв до початку 2004 р., передбачено, що законодавством України охороняються особисті (немайнові) й майнові права авторів і їхніх правонаступників, пов'язані із створенням і використанням творів науки, літератури та мистецтва (авторське право), і права виконавців, виробників фонограм та організацій мовлення (суміжні права). Визначення авторського права в цьому кодексі не надано. Відносини, що складаються у зв'язку із створенням і використанням об'єктів авторського права й суміжних прав, регулюються Законом України «Про авторське право і суміжні права»² та іншими законодавчими актами України.

У Законі № 3792, що діяв у період розроблення технологічних інструкцій (1999 і 2001 рр.), наведено перелік творів, які охороняються в галузі науки, літератури та мистецтва. У переліку відсутній об'єкт, до якого можливо було б віднести технологічні інструкції з виробництва ігристих вин. У той самий час цим законом визначено, що охорона не поширюється на будь-яку ідею, процедуру, метод, процес, концепцію, відкриття, винахід, корисну модель, промисловий зразок, знак для товарів і послуг, раціоналізаторську пропозицію, звичайні дані, навіть якщо вони виражені, описані, пояснені, проілюстровані у творі тощо.

Розділ 6 ЦК УРСР присвячено праву на винахід, корисну мо-

¹ Див.: Цивільний кодекс Української РСР : Закон Української РСР від 18 липня 1963 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. — 1966. — № 46. — Ст. 284 (далі – ЦК УРСР).

² Див.: Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3792-12 // Відом. Верхов. Ради України. — 1994. — № 13. — Ст. 64 (далі – Закон № 3792).

дель, промисловий зразок, знак для товарів і послуг, раціоналізаторські пропозиції. Визначення «винахід (корисна модель)» у цьому кодексі не надано. Майнові та пов'язані з ними особисті немайнові відносини, що виникають у зв'язку із створенням і використанням винаходу, корисної моделі, промислового зразку, знака для товарів і послуг, регулюються цим Кодексом, законами України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»¹, «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» та іншими законодавчими актами України.

Законом № 3687 у період, коли були розроблені технологічні інструкції, надано визначення винаходу (корисної моделі) як результату творчої діяльності людини в будь-якій галузі технології. Також Законом визначено об'єкти винаходу й корисної моделі, до яких, зокрема, належить і спосіб. У Законі наведено перелік об'єктів, що не можуть одержати правову охорону. Право власності на винахід (корисну модель) засвідчується патентом.

Законодавчо визначення технологічної інструкції у виробстві не закріплене. Разом з тим у різних галузях промисловості існують такі поняття:

— технологічна документація – сукупність документів, які визначають технологічний процес виготовлення виробів, споживання яких є безпечним для життя та здоров'я людини. До неї належать збірники рецептур страв, кулінарних, борошняних кондитерських і булочних виробів, технологічні інструкції та технологічні карти²;

— технологічна інструкція – внутрішній документ суб'єкта господарювання, що належить до категорії виробничих інструкцій, у якому визначено технологічні методи, технічні засоби, норми та нормативи виробництва лікарського засобу, методи контролю, і встановлює якісні та кількісні показники лікарського засобу, їхні допустимі межі, вимоги до його упакування, маркування, умов зберігання, терміну придатності³.

У матеріалах справи були надані пояснення співавторів технологічних інструкцій, згідно з якими на кінець 90-х років групою фахівців підприємства інструкції були розроблені на підставі та замість «Технологічних інструкцій по виробництву і контролю якості

¹ Див.: Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15 груд. 1993 р. № 3687-ХІІ // Відом. Верхов. Ради України. — 1994. — № 7. — Ст. 32 (далі – Закон № 3687).

² Див.: Про порядок розробки та затвердження технологічної документації на фірмові страви, кулінарні та борошняні кондитерські вироби на підприємствах громадського харчування : наказ Міністерства економіки України від 25 верес. 2000 р. № 210 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http://search.ligazakon.ua/...](http://search.ligazakon.ua/)

³ Див.: Про затвердження Правил виробництва (виготовлення) лікарських засобів в умовах аптеки : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 15 груд. 2004 р. № 626 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.pharma-center.kiev.ua/site/...>

ігристих вин», затверджених Мінхарчпромом СРСР 24 грудня 1971 р.; у подальшому інструкції введені на підприємстві та використовуються для виробництва різних марок вин до теперішнього часу; кожна технологічна інструкція регламентує процес виготовлення продукції в рамках держстандартів, починаючи з підбору сировини і закінчуючи випуском готової продукції.

Виходячи з наведеного, розроблені Виноробним заводом технологічні інструкції з виробництва ігристих вин є документами, за якими визначено технологічні процеси виробництва вин, і вони належать до об'єктів винаходу як спосіб виготовлення.

У 2000 р. в Закон № 3687 внесено зміни, а саме: надано розширене поняття винаходу – це технологічне (технічне) вирішення, що відповідає умовам патентоздатності (новизні, винахідницькому рівню та промисловій придатності); передбачено умови надання правової охорони, визначено об'єкти винаходу; правова охорона надається винаходу (корисній моделі), що не суперечить суспільним інтересам, принципам гуманності й моралі та відповідає умовам патентоздатності. Об'єктом винаходу може бути: продукт (пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослин і тварин тощо); спосіб; застосування раніше відомого продукту чи способу за новим призначенням. Пріоритет, авторство та право власності на винахід засвідчуються патентом (деклараційним патентом)¹.

У матеріалах справи містилися договори, згідно з якими технологічні інструкції на виробництво ігристих вин були передані співавторами безоплатно генеральному директору Виноробного заводу. Також були надані пояснення директора заводу, згідно з якими наприкінці 90-х років ХХ ст. спільно з ініціативною групою, до якої входили працівники заводу та фахівці галузі, що мають значний досвід і знання у сфері виноробства й виробництва ігристих вин, було прийнято рішення про розроблення проектів технологічних інструкцій з виробництва ігристих вин (як творів науково-прикладного характеру) з метою подальшого впровадження у виробництво Виноробного заводу та виготовлення якісно нової продукції. Зазначена ініціатива співавторами-працівниками була проявлена самостійно, оскільки було бажання аби продукція заводу була більш конкурентоспроможною. Для створення цих інструкцій автори спеціальних знань ні від кого не отримували, це також не входило до їхніх посадових обов'язків. Ці інструкції були розроблені співавторами поза робочий час. Процес створення інструкцій є творчим, а не лабораторним процесом, тому при цьому не було необхідності використовувати устаткування або інше майно

¹ Див.: Про внесення змін до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»: Закон України від 1 черв. 2000 р. № 1771-III // Офіц. вісн. України. — 2000. — № 26.

державного підприємства – Виноробного заводу. Тобто, технологічні інструкції на виробництво вин були створені групою співавторів, але, згідно з наданими матеріалами справи їхнім розробником є Виноробний завод.

Згідно з наявним у матеріалах справи листом Міністерства аграрної політики України, ці технологічні інструкції були розроблені відповідно до вимог Держстандарту 28685-90 «Вина ігристі. Загальні технічні умови» і затверджені у встановленому законом порядку: одна інструкція – Виноробним заводом, а дві інші – Виноробним заводом і Агропромисловим комбінатом «Кримрадгоспвинпром». Також у цьому документі вказано, що відповідно до вимог п. 5.4. ДСТУ 3946-2000 «Система розроблення і поставлення продукції на виробництво. Продукція харчова. Основні положення» розробник володіє правом інтелектуальної власності на розроблену документацію згідно з чинним законодавством.

Законом № 3687 (у редакції 1993 р.) передбачено, що право на одержання патенту мають винахідники, які створили винахід спільною працею та мають рівні права на одержання патенту, якщо інше не передбачено угодою між ними; винахіднику належить право авторства, яке є невідчужуваним особистим правом і охороняється безстроково. Цим самим законом передбачені права роботодавця. По-перше, право на одержання патенту має роботодавець, якщо винахід створено у зв'язку з виконанням службових обов'язків чи доручення роботодавця за умови, що трудовим договором не передбачено інше. Роботодавець повинен укласти письмовий договір з винахідником і згідно з його умовами видати йому винагороду відповідно до економічної цінності винаходу та іншої вигоди, одержаної роботодавцем від винаходу. По-друге, винахідник подає роботодавцю письмове повідомлення про створений ним винахід з описом, що розкриває сутність винаходу досить ясно й повно. Якщо роботодавець протягом чотирьох місяців від дати одержання цього повідомлення не подасть заявки до Установи¹, то право на одержання патенту переходить до винахідника. Поняття «виконання службових обов'язків» та «доручення роботодавця» у редакції Закону № 3687 не надано. Також у ЦК УРСР не визначено особливості прав на винахід.

При зміні у 2000 р. редакції Закону № 3687 передбачено, що право на одержання патенту має винахідник. Винахідники, які спільно створили винахід, мають однакові права на одержання патенту, якщо інше не передбачено угодою між ними. Не визнаються винахідниками фізичні особи, які не зробили особистого творчого внеску у створення винаходу, а надали винахіднику (винахідникам) тільки технічну, організаційну чи матеріальну допомогу при

¹ Установа – центральний орган виконавчої влади з питань правової охорони інтелектуальної власності.

його створенні та (або) оформленні заявки. До прав роботодавця винахідника належить право на одержання патенту на службовий винахід. Винахідник подає роботодавцю письмове повідомлення про створений ним службовий винахід (корисну модель) з описом, що розкриває сутність винаходу (корисної моделі) достатньо ясно й повно. Умови одержання патенту ті ж самі. Якщо роботодавець не виконує зазначених дій у встановлений строк, то право на одержання патенту на службовий винахід переходить до винахідника або його правонаступника. У цьому разі за роботодавцем залишається переважне право на придбання ліцензії.

Якщо звернутися до термінів, передбачених Законом № 3687 (у редакції 2000 р.), то до службового винаходу належить винахід, створений працівником у зв'язку з виконанням службових обов'язків чи доручення роботодавця за умови, що трудовим договором не передбачено інше, з використанням досвіду, виробничих знань, секретів виробництва та обладнання роботодавця. Службові обов'язки – це зафіксовані в трудових договорах, посадових інструкціях функціональні обов'язки працівника, що передбачають виконання робіт, які можуть привести до створення винаходу. Доручення роботодавця – це видане працівнику в письмовій формі завдання, яке безпосередньо стосується специфіки діяльності підприємства або роботодавця та може привести до створення винаходу. Роботодавець – особа, яка найняла працівника за трудовим договором, а винахідник – фізична особа, результат творчої праці якої визнано винаходом.

Цивільним кодексом України, який вступив у дію з 1 січня 2004 р., визначено, що до об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема, належать винаходи, корисні моделі. Також кодексом передбачено здійснення права інтелектуальної власності, що належать декільком особам, і умови передачі майнових прав інтелектуальної власності¹. Разом з тим у ст. 429 ЦК України є поняття «об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору», а Закон № 3687 (у редакції 2000 р.) вводить таке поняття, як службовий винахід (корисна модель) – винахід (корисна модель), створений працівником: у зв'язку з виконанням службових обов'язків чи доручення роботодавця за умови, що трудовим договором не передбачено інше; з використанням досвіду, виробничих знань, секретів виробництва й обладнання роботодавця. Тобто, для визнання винаходу службовим, досить виконання однієї із наведених умов.

Поняття «службові обов'язки» і «доручення керівника» також наведено в цій редакції Закону № 3687. Тільки службові винаходи, створені найнятими робітниками в порядку виконання службових обов'язків і письмового доручення роботодавця, відповідають нор-

¹ Див.: Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV // Відом. Верхов. Ради України. — 2003. — № 40–44. — Ст. 356 (далі – ЦК України).

мам ЦК України. Службовим вважається й винахід, створений найнятим робітником у порядку особистої ініціативи (що не збігається із службовими обов'язками винахідника й не є дорученням роботодавця), але з використанням досвіду, виробничих знань, секретів виробництва та устаткування роботодавця. У цьому разі право на подання заявки на патент належатиме роботодавцю.

Таким чином, технологічні інструкції на виробництво ігристих вин створені співавторами, які були співробітниками Виноробного заводу. Після їхнього створення Виноробний завод як роботодавець співавторів і один із співавторів, міг заявити майнові права на об'єкти права інтелектуальної власності шляхом подання заявки на патент.

Також у матеріалах справи були надані документи «Опис «ноу-хау» до авторського свідоцтва ... на технологічну інструкцію по виробництву вина ...» 2003 та 2008 рр. Ці описи «ноу-хау» підписані від імені фізичної особи, яка в ці роки була генеральним директором Виноробного заводу.

Згідно з поданим в матеріалах справи поясненням співавторів технологічних інструкцій: суть «ноу-хау» полягає у використанні технологічних прийомів з метою здобуття оригінального продукту високої якості, що відрізняється від продукції інших підприємств; «ноу-хау» створено особисто директором; Виноробний завод завжди користується технологічними прийомами, зазначеними в «ноу-хау».

У законодавстві України визначення «ноу-хау» подано як:

— сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків і виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих¹;

— конфіденційна інформація технічного, економічного, адміністративного, фінансового характеру, яка є власністю продавця та не є доступною будь-якій особі при використанні патенту або в результаті простого виявлення².

Цивільним і Господарським кодексами України дане поняття не визначено, але це слово вживається при згадуванні словосполучення «комерційна таємниця»³. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці.

¹ Див.: Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 верес. 1991 р. № 1560-XII // Відом. Верхов. Ради України. — 1991. — № 47. — Ст. 646.

² Див.: Про порядок заповнення звіту про продаж за кордон ліцензій на об'єкти інтелектуальної власності за формою № 6-нт (ліцензії) : інструкція Міністерства статистики України від 6 лип. 1995 р. № 168 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/...>

³ Див.: інформаційний лист Вищого господарського суду України від 21 серп. 2008 р. № 01-8/798 // Сборник систематизированного законодательства. — К. : Блиц-Информ, 2009. — Вып. 6. — С. 148.

У свою чергу Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»¹ (далі – П(С)БО 8) визначено порядок ведення бухгалтерського обліку права на об'єкти промислової власності (у тому числі право на винаходи, корисні моделі, «ноу-хау»).

Згідно із законодавством «ноу-хау» належить до комерційної таємниці та є об'єктом права інтелектуальної власності, але не предметом державної реєстрації. Автором поданих у матеріалах справи «ноу-хау», на момент їхнього створення, є директор Виноробного заводу як фізична особа. У той час, коли було розроблено «ноу-хау» до технологічних інструкцій, директором заводу була та ж сама фізична особа.

У подальшому технологічні інструкції на виробництво ігристих вин і «ноу-хау» до них пройшли складний шлях відчуження й повернення на Виноробний завод, але вже в іншому правовому полі. Завод став правонаслідувачем невиняткових майнових прав інтелектуальної власності на інструкції та «ноу-хау». Як винагороду за надані права правонаслідувач виплачує власнику прав поточні періодичні платежі (роялті) із розрахунку встановленої ставки з кожної пляшки виробленої продукції за ліцензією.

Отже, Виноробний завод був розробником технологічних інструкцій. З листопада по грудень 2001 р. він мав свідоцтво про державну реєстрацію виняткової правомочності на одну технологічну інструкцію з виробництва ігристого вина. З червня до кінця 2003 р. сплачував винагороду фізичній особі – директору Виноробного заводу за використання майнових прав інтелектуальної власності на технологічні інструкції й «ноу-хау» до них. З кінця 2004 р. по кінець 2010 р. завод виплачував роялті за надані права на використання всіх трьох технологічних інструкцій і «ноу-хау» до них.

Розглянемо наслідки цих дій з інструкціями та «ноу-хау» до них щодо бухгалтерського обліку.

Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 8 визначено методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи. Нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований. Нематеріальний актив, отриманий у результаті розробки, слід відображати в балансі за умови, якщо підприємство має намір, технічну можливість і ресурси для доведення нематеріального активу до стану, у якому він придатний для реалізації або використання; можливість отримання майбутніх економічних вигід від реалізації або використання нематеріального активу; інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних з

¹ Див.: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: наказ Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 р. № 242 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/...>

розробкою нематеріального активу. Поняття розробки також наведено в П(С)БО 8 – це застосування підприємством результатів досліджень та інших знань для планування й проектування нових чи значно вдосконалених матеріалів, приладів, продуктів, процесів, систем або послуг до початку їхнього серійного виробництва чи використання. Тобто, створений на підприємстві нематеріальний актив для визнання його таким, має відповідати критеріям, передбаченим П(С)БО 8. У даному випадку, технологічні інструкції на ігристі вина були розроблені Виноробним заводом і можуть відповідати вказаним вимогам: 1) у підприємства були наміри, технічні можливості для доведення нематеріальних активів до стану, у якому вони придатні для реалізації або використання (зазначені інструкції використовуються у виробництві ігристих вин до теперішнього часу); 2) підприємство й нині має можливість одержати економічні вигоди від використання таких нематеріальних активів; 3) підприємство могло мати (на момент створення цих технологічних інструкцій) достовірну інформацію, пов'язану з їхнім створенням.

Таким чином, оскільки розробником технологічних інструкцій є Виноробний завод, то технологічна інструкція на перше ігристе вино (на яку було оформлено свідоцтво) має бути визнана нематеріальним активом підприємства та відображена в бухгалтерському обліку, а технологічні інструкції на інші два ігристі вина могли бути визнані нематеріальними активами. Але надалі Виноробним заводом технологічна інструкція на перше ігристе вино була безоплатно передана фізичній особі – директору заводу як співавтору цієї інструкції та технологічні інструкції на інші два вина також були безоплатно передані співавторами йому ж. Фізичною особою – директором заводу були отримані свідоцтва про державну реєстрацію виключної правомочності особи на технологічні інструкції з виробництва вина. Тобто, Виноробний завод самостійно міг здійснити реєстрацію розроблених ним технологічних інструкцій як винаходів і отримати відповідні патенти.

У матеріалах справи були подані баланси Виноробного заводу починаючи з 2001 р., але в них не відображено технологічні інструкції як об'єкти нематеріальних активів.

Згідно з П(С)БО 8 якщо нематеріальний актив не відповідає зазначеним критеріям визнання, то витрати, пов'язані з його придбанням чи створенням, визнаються витратами того звітного періоду, протягом якого вони були здійснені без визнання таких витрат у майбутньому нематеріальним активом. Тобто, якщо Виноробним заводом технологічні інструкції не були визнані нематеріальними активами, то понесені витрати (підтверджені поданими в матеріалах справи договорами та документами) мали бути віднесені на витрат періоду, у якому вони були здійснені.

Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»¹ (далі – П(С)БО 16) передбачено, що собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), яка була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат і наднормативних виробничих витрат. До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включаються: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати. Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) устанавлюються підприємством. До складу інших прямих витрат включаються всі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

Тобто, понесені витрати Виноробного заводу через сплату роялті (шість з половиною років) за надані права на використання технологічних інструкцій і «ноу-хау» до них згідно з вимогами П(С)БО 16 належать до інших прямих витрат і мали бути включені заводом до складу собівартості продукції, що випускалася, оскільки розрахунок роялті залежить від кожної виробленої пляшки вина.

Із урахуванням проведеного дослідження з визначення технологічних інструкцій як об'єктів винаходу, що підлягають патентуванню, з'ясувалося наступне: оскільки Виноробний завод самостійно не зареєстрував технологічні інструкції на виробництво ігристих вин шляхом одержання патенту, то виплата роялті здійснювалася необґрунтовано, що привело до завищення витрат підприємства та несплати податку на прибуток у значній сумі.

Здійснене дослідження показує необхідність приведення існуючої законодавчої бази як у правовому полі, так і бухгалтерському та податковому законодавстві до єдиної взаємопов'язаної системи, що дозволить скоротити кількість правопорушень у сфері інтелектуальної власності. Проект Кодексу з інтелектуальної власності, у якому назріла нагальна необхідність, на сьогоднішній день законодавець тільки розглядає.

¹ Див.: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31 груд. 1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://zakon.rada.gov.ua/...](http://zakon.rada.gov.ua/)